

28. **Ănima, vènele și sudórea.** I. Ănima are multă assēmēnare cu o pară mare, pusă cu capētulu celu ascuțitu în josu. Ea este formată din mușchi cārnoși și fibroși; aședată în deșertulu peptului la stānga, și învālītă într'o pele, numītă **pericardă**. Anima înlāuntru, de susu în josu, este despārțītă în doē cāmāri, prin unu pārete; aceste cāmāri, se numescu **ventricule** sēu urechile ănimei. Și fie-care din aceste ventricule, este ăncă odată despārțītă, în alte doē ventricule mai mici. Cu fie-care din aceste patru ventricule, se împreună **vènele**.

II. Vènele suntu nisce țevi de pele, numite și canaluri, cari primescu sângele din ănimă și-lu împrăstie prin alte vène mai mici în totu corpulu. Ănima este în mișcare neîncetată. Acēstă mișcare, o face deschidēndu-se și închidēndu-se. Cānd urechile ănimei se stringu, atunci sângele ce se găsește într'ēusele, țisnește într'o vênă mare, care e unită cu ventriculele ănimei, din partea stāngă. Acēstă mare vênă, se numescu **artera** cea mare sēu pulsulu. Din pulsul, sângele intră în alte doē vène mai mici, și cu care totu corpulu e impletitu de o potrivă. Sângele, după ce alergă prin totu corpulu, ajungēndu pēnē la rădăcinele unghiiloru și ale părului, trece prin plomāni, unde se mai recoresce de aeru și se improspetěză; apoi intră érāși în ănimă prin partea drēptă a ei, când i se deschidu ventriculele.

Așa dar', sângele esă din ănimă prin partea stāngă și intră prin cea drēptă. Elu esă atunci, când ănima-și închide ventriculele, și intră, când și le deschide.—

Acēstă alergare a sângelui prin totu corpulu, se numescu **circulațiune**. Drumulu ce are să facă sângele în circulațiunea sa, este aproape de 75 coți; și totuși, acestu drumu, sângele ilu săvērșesece numai în cinci minute. Așa: o picătură de sânge, care essă acum din ănima me, va strēbate totu corpulu, și după cinci minute va fi érāși, de unde a eșitu; și totu sângele, care circuleză acum prin corpulu meu, după 24 ore, partea bună a lui, se va preface în carne, meduhă etc.; ér' partea rea, va eși afară prin porii pelei; după care, altulu nou va veni în locu. Étă o iuțelă vrednică de mirare!— Ănima unui omu sănătosu, se bate—se deschide și se închide—intr'unu minutu de 60 pēnē la 80 ori. Cātu ănima se bate și sângele circuleză, atātu și ființa este vie. Cānd o ființă este leșinată, ni se pare ca mōrtă; cu tóte aceste nu e așa, cātu ănima i se mișcă; de și atunci se mișcă fōrte încetu.

III. **Sudórea** se deosebesce din sânge. Totu corpulu nostru e îmbrăcātu într'o pele bortită, ca pânza unei site dese. Sângele în mișcarea sa prin corpa, lasă neîncetatu să éssă prin borticielele pelei, părțile sale nefolositoare. Aceste părți, suntu o materie apósă și se numescu sudóre. Pentru ca corpulu să fie sănătosu, trebuie să assude. Însă când lucrāmu sēu alergāmu, assudāmu mai multu de cātu atunci, cându ședemu nemișcați. De aceea e și mai sănătosu acela care lucrēză, de cātu acela care șede. Prin alergare sēu muncă, sângele se pune în mare mișcare; și cu cātu este în mai mare mișcare, cu atāta și aruncă din elu mai iute părțile nefolositoare, adecă atunci assudāmu mai multu. Dar și assudarea prea multă, nu ni este de folosu; căci prin assudare multă, corpulu slăbesce și totu-o-dată atunci, suntemu expuși de-a reci și a ne bolnăvi. **Lacrimile** érāși nu suntu altă ceva, de cātu totu o umedēlă, ce se deosebesce din sânge. Ele se storcu prin nisce ghindu-